

Ditongo, tritongo e hiato

Ditongo e tritongo

Ditongo

Dicimos que hai ditongo cando dúas vogais contiguas se pronuncian na mesma sílaba: *pia-no* → *pia* - *no*.

• Tipos de ditongos

A. Crecentes: vogal pechada (*i*, *u*) + vogal aberta (*a*, *e*, *o*):

piano → *pia* - *no*

frecuente → *fre* - *uen* - *te*

B. Decrecentes: vogal aberta (*a*, *e*, *o*) + vogal pechada (*i*, *u*); ou dúas vogais pechadas (*i*, *u*).

noite → *noi* - *te*

viviu → *vi* - *viu*

Tritongo

Dicimos que hai tritongo cando tres vogais contiguas se pronuncian na mesma sílaba. En todos os ditongos, a vogal central é aberta (*a*, *e*, *o*) e as outras pechadas (*i*, *u*).

Uruguai → *U* - *ru* - *guai*

cambiou → *cam* - *biou*

Acentuación gráfica en ditongo e tritongo

Os ditongos e os tritongos levan acento gráfico segundo as regras xerais de acentuación. O acento gráfico sitúase sempre na vogal aberta (*a*, *e*, *o*).

piano (grave)

diálogo (esdrúxula)

anunciounolo (esdrúxula)

Excepción:

Non levan acento gráfico as palabras agudas rematadas en ditongo decrecente ou en tritongo.

adeus (aguda)

sociais (aguda)

Hiato

Hiato

Dicimos que hai hiato cando dúas vogais contiguas se pronuncian en sílabas diferentes: *alegría* → *a* - *le* - *grí* - *a*.

• Tipos de hiatos

A. Dúas vogais abertas (*a*, *e*, *o*):

coello → *co* - *e* - *llo*

perdoar → *per* - *do* - *ar*

B. Unha vogal aberta (*a*, *e*, *o*) átona e outra pechada (*i*, *u*) tónica:

alegría → *a* - *le* - *grí* - *a*

baúl → *ba* - *úl*

C. Dúas vogais pechadas (*i*, *u*), sendo a segunda tónica:

muíño → *mu* - *í* - *ño*

viúvo → *vi* - *ú* - *vo*

Acentuación gráfica en hiato

Os hiatos de tipo A acentúanse seguindo as regras xerais de acentuación.

océano (esdrúxula)

faraón (aguda)

Os hiatos de tipo B levan acento gráfico na vogal pechada tónica (aínda en contra das regras xerais de acentuación):

alegría (grave)

baúl (aguda)

Os hiatos de tipo C levan acento gráfico na segunda vogal pechada, que é tónica (aínda en contra das regras xerais de acentuación):

muíño (grave)

posuír (aguda)

Actividades

1. Pronuncia o nome dos elementos debuxados e escríbeos despois, sílaba a sílaba e cos acentos adecuados, no lugar que lle corresponda. Repara en que os cadros en laranxa conteñen ditongos e os cadros en verde, hiatos.

2. Pronuncia estas palabras e clasifícaaas segundo conteñan ditongos ou hiatos. Copia os acentos gráficos adecuadamente.

ruído - puíden - azuis - destruír - xuízo - Tui

Como «muíño» (hiato: <i>mu - í - ño</i>)		Como «puído» (ditongo: <i>pui - do</i>)	
---	----------------------------------	--	----------------------------------

escribiu - dividiu - diúrno - viúvo - recibiu - oriúdo

Como «miúdo» (hiato: <i>mi - ú - do</i>)		Como «partiu» (ditongo: <i>par - tiu</i>)	
---	----------------------------------	--	----------------------------------

3. Repara nas seguintes palabras: os símbolos de cor representan hiatos de vogais abertas. Relaciona con frechas cada símbolo co hiato que lle corresponde.

far●●n oc●●no c●●llo néb●● petró●●
 p●●tico perd●●r camal●●n ald●●n p●●lla

<u>Hiato</u>	<u>Símbolo</u>
ae	●●
ao	●●
ea	●●
eo	●●
oa	●●
oe	●●

— Completa agora a seguinte táboa con cada unha das palabras anteriores.

<i>Palabra</i>	<i>Sílabas</i>	<i>Leva acento gráfico</i>	<i>Non leva acento gráfico</i>	<i>Xustificación</i>
faraón	fa - ra - ón	X		Palabra aguda rematada en -n.
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				

4. Le en voz alta estas oracións pronunciando ben os encontros de vogais destacados. Acentúa correctamente os hiatos.

- Raul toca moi ben a **frauta**.
- A miña **tia** marcha mañá de **viaxe**.
- Precisamos un **cuarto** con **duas** camas.
- A Eva dóelle **moito** o **oído** dereito.
- El posue uns cincuenta **bolígrafos**.
- **Ainda** necesito outra **caixa**.

- Eu contin**uo** con graves problemas de **suor**.
- Entón apare**ce**u un tran**se**unte e freei.
- Que fan eses **paus** dentro do **baul**?
- Xoán dixo que **ia** comprar un **iate**.
- Eu nunca **vira** tan **furioso** o meu **tio**.
- El comeu toda a nosa **froita**: é un **egoista**.

Actividades

5. Escribe o verbo que falta en cada oración.

- Eu xa o (*saber: P1, copretérito, indicativo*) todo antes de que mo contases.
- Eu tamén (*contribuír: P1, pretérito, indicativo*) á vitoria do equipo.
- Eles (*amontoar: P6, pretérito, indicativo*) o lixo e logo botárono no colector.
- Onte eu (*cambiar: P1, pretérito, indicativo*) unha roda traseira do meu coche.
- Debemos falar baixo ata que os nenos (*estar: P6, presente, subxuntivo*) durmidos.
- Esta noite (*comer: P1, futuro, indicativo*) o resto do guiso.
- Ela (*continuar: P3, pretérito, indicativo*) durmindo, aínda que soou o espertador.
- Ela non (*poder: P3, pretérito, indicativo*) durmir polo barullo que había na rúa.
- Espero que eles me (*deixar: P6, presente, subxuntivo*) a súa pelota.
- Se el tivese cartos dabondo, (*ir: P3, pospretérito, indicativo*) de vacacións a Australia.

— Subliña de azul os ditongos, de negro os tritongos e de vermello os hiatos. Comproba que están correctamente acentuados en cada caso.

6. Pon os acentos gráficos que faltan neste texto. Todos eles afectan a ditongos e hiatos.

O 3 de agosto de 1977 entrei a traballar como botóns nun banco en Santiago de Compostela. Acababa de facer vinte anos. O curso académico entretivérao entre algunhas clases na facultade ás que asistía pouco motivado, e unhas reunións para estudantes cristiáns nas que se mesturaba a acción política a favor dos máis humildes con certo tufo psicoterapéutico de alivio emocional. Dirixía as sesións un cura chamado Luis Vilasuso, home agradable e práctico como o demostrou que, co paso dos anos, acabase exercendo de coengo na catedral compostelá. E foi en parte grazas a el que entrei no banco.

Miguel Suárez Abel, *O repenique de Beatriz Goldar*

7. Pon todos os acentos gráficos que faltan nestas oracións. Ten en conta a presenza de ditongos, tritongos e hiatos.

- A raiña dixo entre bagoas que viaxaba a Suiza por un problema de saúde.
- A Luis perdoou porque o accidente que provocou foi involuntario.
- Hai dous días, Lucía sentía unha forte dor no oído dereito.
- Xoan Bieitez, o profesor de Bioloxía, sabe moito sobre os pingüíns.
- A miúdo camiño pola beira do río ata o muiño.
- Ese dianteiro do Paraguai intercambiou a súa camiseta cun xogador rival.
- É unha magoa, pero con esta neboa non poderemos xogar o partido de beisbol.
- Acaban de construír unha estatua dedicada á heroína María Pita.
- As baleas grises non son moi habituais nesta parte do océano Atlántico.
- Que o xuíz condenou o alcalde arzuando hoxe mesmo.